

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu «Objavitelju Dalmatinskomu» i «Smotri Dalmatinskoj» za Austro-Ugarsku Kr. 12.—, samom «Objavitelju Dalmatinskomu» Kr. 6.—; samoj «Smotri Dalmatinskoj» Kr. 8.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoje 16 para, a zastareni para 20.

Pitanja za predbroju, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstbe, uz koja nema prilicne preplate, biti će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novce treba šaliti «Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadru»

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Govor ministra izvanjskih posala grofa Czernina.

BUDIMPESTA, 2. Za sobota što je ugarski ministar predsjednik dao grofu Czerninu u počast, ovaj je iznio sjajnu vojnu situaciju saveznika, istaknuvši veliki udio što ga naročito ugarska momčad imaju u slavnom bojevanju. Zatim je prešao na

političko stanje

i rekao:

«Kad sam došao na svoje mjesto, prvom sam se prilikom poslužio da otvoreno izjavim, da nećemo da počinimo nikakvih nasilja, ali da ih nećemo ni trpjeti, i da smo spremni stupiti u pregovore o miru, nelom naši neprijatelji prime ovo stajalište jednog sporazumnog mira. Ja ništa ne povlačim od onoga što sam rekao, uvjeren da velika većina ovdje i u Austriji moje stajalište odobrava.

Kad sam to pretpostavio, hiti mi se danas da pred javnosti ponešto rečem, kako c. i k. vlada sebi uopće predstavlja dalji razvoj savim narušenih evropskih pravnih odnosa. U velikim potezima, naš program o uspostavljanju reda u svijetu, ili bolje da rečemo: o udešavanju jednog novog reda u svijetu, već je iznesen u našem odgovoru na notu o miru Svetog Oca. Radi se danas dakle samo o tome da taj program popunim.

Biće da je širokim krugovima začudno, pače nepojmljivo, da bi se središnje vlasti, naročito Austrija-Ugarska, u buduće odrekle vojnih naoružavanja, budući da su ove uprav u ovim teškim godinama našle u svojoj vojnoj moći zaštitu protiv mnogostruke nadmoći.

Ali rat nije stvorio samo novih činjenica i prilika, on je doveo do novih spoznaja, koje su potresle osnov prethodne evropske politike; raspisnu se prvo i prvo tvrgjenje, da je Austrija Ugarska tobože država koja se dušom bori. Dogma o skorom rasulu monarhije bijaše onaj koji je otežavao naš položaj u Evropi i iz kojega je izviralo svako neshvaćanje naših životnih potreba. Ako smo u ovom ratu pokazali, da smo sasvim zdravi i da budućim drugima ravnati, to iz toga potječe da sada možemo u Evropi računati se potpunim razumijevanjem naših životnih potreba i da je propala nada da bi nas oružje moglo shrvati. Do ovog časa, u koji smo donijeli za to dokaza, ne mogasmo se odricati naoružavanja; ali od časa, u koji smo dokaz donijeli, možemo da u isto vrijeme kad i naši protivnici položimo oružje i mirno odabraniki uredimo naše razmirice. Ova nova spoznaja, koja se svijetu nametnula, pruža nam mogućnost, da ne samo prihvatimo zamisao o razoružavanju i odabraničkom sugjenju, nego — kako vi, gospodo moja, već znate — da se sa svim snagama za nju zauzmemo, kako smo nedavno počeli.

Nema sumnje; poslije rata mora se Evropa postaviti na

novi međunarodni pravni temelji,

koji bi jamčio da će tako ustrajati. Ovaj temelj treba, kako ja mislim, da u svojoj suštini bude mnogostruk. Prvo svega mora jamčiti da više neće

Za hrvatske tradicije o našem moru i primorju.*

Poštovani gospodine uredniče! — Mene je uvijek čudilo kako je to, da dok se kod nas mnogi bave sakupljanjem narodnog blaga i folklorističnim istraživanjima, nijesam nigda pa niti u samom akademskom «Zborniku za narodni život i običaje južnih Slavena», negju tolikim radnjama o običajima i vjeronanjima našeg naroda, mogao naći kakve posebne studije o pomorskom i primorskom životu Hrvata, niti kakve zbiljke osobitih običaja naših primoraca i pomoraca, njihovih osobitih priča i basana i sujevjerstiva njihovih o moru, u kojima se krije toliko narodne filozofije.

Dok drugi narodi, osobito Francuzi, Englezi, Španjolci, imaju vrlo bogatu literaturu narodnih tradicija iz pomorskog i primorskog života, mi kao da ne znamo što je more. A ipak ovo je more naše blago, naša snaga i naša slava; naš je narod na njemu od davnine očelicio krepkosti svih mišica, istociljio oštrinu svog uma, ohrabrio junačko srce; na njemu je kroz vijekove pokazao što umije i što može u mirnom takmičenju s drugim narodima na polju obrta, prometa i trgovine, u ljutoj i krvavoj borbi s neprijateljima, osobito s prekomorskim susjedima svojim.

Od Boke Kotorske do Senja i Rijeke, i dalje do najsjevemijeg kraja slavenskog primorja Jadranskoga, ovo more naše, lomeći se o naše hriđi, pro-

doći do rata za «revanche», ni sa koje strane. Mi hoćemo to postići, da našim prauucima ostavimo u nasljedstvo, da će ih prištedjeti strahote ovako strašnog doba, kakvo ga mi danas proživljujemo. Nikakvo premještanje moći zaraćenih država ne može to postići; put da se k tome cilju dogje, ostaje opet gore spomenuti o međunarodnom razoružanju i priznavanju odabraničkog postupka.

Na međunarodnom osnovu i pod međunarodnom kontrolom treba da sve države u svijetu postupno razoružaju i da vojnu snagu ograniče na ono što je prijeko nužno. Velika je pogreška misliti, da će svijet, poslije ovog rata, započeti ondje, gdje je 1914 godine prestao. Katastrofe, kakva je ovaj rat, ne prolaze a da ne ostave dubokih tragova; najgora nesreća koja bi nas mogla snaći, bila bi, da se takmičenje u naoružavanju poslije mira dalje nastavi; to bi čisto značilo gospodarsku propast do jedne države. Vraćati se na relativno neznačilo naoružavanje, što je bilo prije 1914 godine, bilo bi za pojedinu državu sasvim nemogućno, jer na ovaj način njena vojna moć ne bi ništa brojila, dok njeni troškovi ne bi imali svrhe nikakve. Ali kad bi uopće uspjelo da se svi povrate na relativno niski stepen naoružanja 1914 godine, to bi već značilo međunarodno smanjivanje ratnih sredstava; svakojako ne bi imalo smisla ne ići naprijed, te odista razoružati. Iz ovog skripta jedini je izlazak: međunarodno potpuno svjetsko razoružavanje. Silne flote više ne bi imale smisla, ako države u svijetu zajamče slobodu mora; i kopnene vojske imale bi se sniziti do neznatne mjere; a sve to je moguće jedino na međunarodnom temelju i pod međunarodnom kontrolom.

Svaka će država morati da žrtvuje ponešto od svoje samostalnosti da obezbriži svijetu mir. Je li prvo načelo bilo ono o obligatnoj međunarodnoj odabraničkoj sudbenosti, to je drugo ono o slobodi širokoga mora i razoružavanja na moru. Kažem izričito: «svi-roko mora», jer ja tu ne mislim na tjesnace, te rado pristajem na to, da će za morske puteve, koji spajaju zemlje, trebati naročitih propisa i pravila. Budu li ove dvije tačke objašnjene i obezbrižene, to otpada svaki povod teritorijalnoj zaštiti, a ovo je treće temeljno načelo novog međunarodnog pravnog osnova. Na ovaj se namisli temelji i lijepa, uzvišena nota, koju je Njegova Svetost upravlja cijelome svijetu.

Mi nijesmo ratovali radi osvajanja; mi ne namjeravamo počinuti nasilja. Ako međunarodno razoružanje, za kojim iz svega srca čeznemo, prime i naši današnji neprijatelji te postane gotova stvar, tad ne trebamo teritorijalnih zaštita. U ovom slučaju možemo se odrediti uvećavanju austro-ugarske monarhije, pretpostavljajući, naravno, da je i neprijatelj napustio potpuno naše zemljište.

Četvrto načelo, koje treba da se provede, da se poslije ovog opakog vremena zajamči svijetu slobodan miran razvoj, jest da svako može slobodno gospodarski djelovati i da se izbjegne budućem gospodarskom ratu. Gospodarski rat mora se pošto-poto isključiti iz svake kombinacije o budućnosti. Prije, nego sklopimo mir, moramo biti pozitivno sigurni, da su se naši protivnici odrekli te namisli. To su dakle temeljna na-

lijevajući se o naše žalo, vječitu nam pjesmu pjeva, sad veselu sad tužnu, ali vazda slavnu viteških pomorskih podviga naroda našega. Iz malih ribarskih gnjezda, što je prilježna narodna ruka savila duž kršnog primorja i po otocima i otočićima našim, otpijevaju mu hvatu oni koji brodaćerči i ribajuči, o njemu, i ako kukavno, žive. Ubavi gradovi i varoši, koji se duž naših obala bijele i u more zrcale otpijevaju stare slave mornarice naše. Boka Kotorska, od starine kolijevka smjelih i obrtnih pomorskih kapetana i mornara, Dubrovnik čiji su ponosili brodovi, pod barjakom Sv. Vlaha kroz svijet slavno mu ime pronosili a neizmjereno blago mu donosili, Sav Pelješac, Korčula, Trogir i toliki drugi gradovi naši koji su brodarenjem i trgovanjem sve do u ne daleko doba lijepo blago namicali i cvjetali, bogatstvom i ukrasom, ponose se slavnom prošlosti svoje mornarice, uspomenama koje su na čast starim, na ukor sadašnjim pokoljenjima.

Povijest, naša s ponosom spominje da naši brodovski u sretnijem vijeku bijahu došli do tako svjetskog glasa s njihove tvrđe i zgodne gragje *) da je sama mletačka republika pozvala naše graditelje «maestri di fabbrica navi dalla Schiaonia» da pouče njihove majstore, da je francuski kralj Karlo IX pozvao u istu svrhu dubrovačke graditelje brodova, i da se na našim škerima; u Gružu, na Pelješcu, na Korčuli gradili brodovi, koji su se u važnim svjetskim dogagajima odlikovali, i osvjetlali lice onijema koji su s njima znali tako vješto kr-

*) Sam ih D'Annunzio hvali u svojoj tragediji «La Nave», gdje italijanski mornari, gledajući na našu lagju, čue joj se i oive: «Buon venturo, di taglio acuto, legno sparvirato. Come scorre! Maestri son quegli Slavoni in legni di poco sciampio. — Ben costruito: snello e saldo in mare!»

čela novog svjetskog reda; tako ih ja zamišljam, a svako se osniva na općem razoružavanju.

I Djevačka je u svome odgovoru na papinu notu izričito pristala na ideju općeg razoružavanja, a i naši današnji protivnici barem su dijelom prisvojili ova načela. Ja se u najvećem dijelu ovih tačaka ne slažem sa gospodinom Lloyd Georgeom, ali se slažem s njim u tome, da više ne smije da nude ratova za «revanche».

Ditanje o odštetama, koje Ententa sve jednako iznosi, prima neki čudnovati značaj, ako se pomisli na pustošenje što su njene armije počinile u Galiciji, Bukovini, Tirolu, na Soči, u istočnoj Druškoj, u turskim krajevima i po njemačkim kolonijama. Misli li Ententa naknaditi nam svaku štetu, ili se ona tako već vara u prosugivanju naše duše, da se nada jednoj jednostranoj odštetu? Prije bih na ovo posljednje pomislio, kad se sjetim nekih govora, koje smo čuli.

Ententa voli — kako je poznato — da svoja programatska razlaganja kiti bučnim riječima. Ja mislim, da snaga jedne države ne leži u jakim riječima njezinih državnika; ona pače stoji u protivnom odnosu s njima. Mi ne tražimo da budemo jaki riječima; tu snagu mi je nalazimo u našim slavim armijama, u čvrstosti naših saveza, u postojanosti našeg zalegja, u razboritosti naših ratnih ciljeva; pa kad ne tražimo utopijā i kad svaki naš državljanin, bilo na polju bilo kod kuće, zna zašto se bori, tad i znamo da ćemo naš cilj postići. Siju prigibati nećemo, niti se dajemo uništiti; svijesni svoje snage i sasvim na čistu o onome što hoćemo i moramo da stećemo, mi idemo svojim putem. Na čijoj je strani snaga a na čijoj slabost, nek slobodno o tome svijet sudi. Ali neka se niko ne prevari u tome, da ovaj naš miroljubivi i umjeren program ne vrijedi i ne može da vrijedi za sva vremena. Prignaju li nas neprijatelji da dalje ratujemo, tak će nas primorati da pregledamo naš program i da tražimo koju naknadu.

Ja ovo govorim za sadašnji čas, jer sam uvjeren, da sada na razvijenoj časi moglo bi se do mira doći; bude li se rat nastaviti, mi pridržavamo sebi slobodne ruke. Ja sam tvrdo uvjeren, da ćemo do godine neisporedivo bolje stati nego li danas; ali ja bih smatrao za zločin nastaviti, radi materijalnih ili teritorijalnih koristi, ovaj rat, bilo za jedan dan preko onoga što traži integralnost monarhije i bezbjednost budućnosti.

Samo s ovog razloga bio sam za jedan sporazumni mir, a za nj sam i danas. Ali ako i naši neprijatelji neće da čuju, ako nas prinude da se i dalje koljemo, tad ćemo sebi pridržati da razvidimo bolje naš program i da stavljam uvjete koje mi hoćemo. Ja nijesam veliki optimist upogled sklonosti Entente da sklopimo sporazumni mir na spomenutoj bazi.

Velika većina u svijetu traži naš sporazumni mir, ali ga mali broj njih sprečava. U ovom slučaju mi ćemo hladnokrvno i spokojno ići svojim putem dalje. Mi znamo da možemo izdržavati, izdržavati na bojnem polju i u zemlji. Nijesmo se nikad poništili za prošlih teških dana, niti smo se u pobjedi ikad uoholili. Naš će čas doći, a s njim i sigurno jamstvo za slobodan i sretan razvoj Austrije Ugarske.

mihi, na njima se tako junački bori. Povijest naša s ponosom spominje viteška djela kojima su stari naši znali svoje susjede s preko mora, ma koliko jake i muđre, nadjačati i nadmudriti. Ono što je naš primorac znao, mučedi se po moru, krepkoćom i srčanošću namaknuti, nastojanjem i ustrajanjem nagnuti, znao je, u viteško doba našeg pomorstva, junački braniti od bilo kojih neprijatelja. Tko da nabroji sve naše «morske mejdanžije»:

Ameriće, s njima Lukariće Mladenice i hrabre Vižiče. Dva Cupića i dva Šizgorića, i četiri brata Fantonjčića, Bobalića slavnog i Gjorgjića. Još dva brata, dva Ivanovića, Dva od Boke kneza i viteza, Što dušmanske lagje potopiše, Gdje se boja junačkoga biše.

Demna mjesta po našem primorju, koje ne čuva uspomenu junačkih megdana, održanih na moru na obranu i spas domovine. Od Mikinog rta, gdje pogibe sa svojim brodovima duž Candiano, do Visa gdje se porazom svoje silne flote osramoti Persano, i da ne spominjemo junaštva naših sokolova u carskoj mornarici u sadašnjem ratu, sve nam priča i pjeva o slavim podvigama našega naroda u moru.

Danas, kad naš susjed s preko mora da ostvari svoju politiku «svetog egoizma», da uzmogne to bolje zavladatai Jadranom, hoće da osvoji naše primorje, otoke naše, kao da su tu tobož djedovina, neće biti beskorisno istraživanje i iznošenje hrvatske predajne primorske i pomorske literature, tog našeg narodnog blaga, koje se još čuva u samotnim primorskim selima, u skrovitim mjestaciima

CAREVINSKO VIJEĆE. ZASTUPNIČKA KUĆA.

Upit Čeha radi umorstva jeđnog draguna sa strane oficira.

BEČ, 4. Zastupnička je Kuća otrsila zakonske osnove, pa je vijećala o hitnom upitu Čeha upogled umorstva jeđnog draguna sa strane oficira na bečkoj istočnoj stanici.

Ministar za zemaljsku obranu fml. Czapp obećao je da će se stvar potanko istražiti i da će se krivici kazniti. Niko ne bi mogao dublje žaliti što se slučajilo koliko ministar. On će uložiti svu moć svoga položaja, da se takovi slučajevi izbjegnu. Ministarova izjava primljena je sa živim odobravanjem. Dalje vijećanje o tome bi odloženo, dok ne bude poznat uspjeh izvijajja. Naredna sjednica urećena je za 11 oktobra.

Odbor za imunitet Zastupničke Kuće raspravljao je prijedlog zast. Staneka o valjanosti mandata amnestovanih zastupnika. Izvjestitelj Stransky predložio je da se valjanost prizna. Po prijedlogu zast. Mühlwerta odbor je odlučio da se vijećanja odgode radi proučavanja stvari.

U odboru za predračun.

BEČ, 4. Predračunski odbor sastao se danas prije podne. Predsjedao je pročelnik Sylvester a bili su tu ministar predsjednik i ministar financija. Na dnevnom redu sjednica bila je rasprava o privremenom predračunu.

Izvjestitelj Steinwender izjavio je, da on smatra za zgodno, da se, s obzirom na još ne razbistrenu političku situaciju, rasprava o privremenom predračunu odgodi. Poslije kratke formalne rasprave stavio je Hummer odnosni prijedlog, na što je odbor odlučio da se odgodi do utorka.

U vojnom odboru.

BEČ, 4. Vojni odbor odlučio je pozvati ministra za zemaljsku obranu, da potakne u Česara milost, da vojničke osobe, koje su izgubile svoju vojničku šaržu radi neznatnih prestupaka, osobito političkih ili disciplinarnih, poglavito u postupku časnih vijeća, budu uspostavljene u prvobitna prava; zatim je primio rezoluciju radi primjerenog olakšavanja u postupku za rehabilitaciju.

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Boj na Soči.

Izvjestaji austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 3. Službeno se javlja:

3. oktobra 1917.

Talijansko bojište:

U odsječku brda S. Gabrijela pješadijski su se bojevi jučer iznova rasplamtili. Jake neprijateljske snage jurisale su na naše pozicije. Talijanci su stekli tjisni komad opkopa na zapadnoj padini brda i to je jedini rezultat njihovih napada, plaćenih sa znatnim gubicima.

Doglavica generalnog štaba,

našijeh otoka, i koje je živo, neoprovrgljivo obilježje narodnosti naših obala.

To čisto vrelo iz kojeg bi imao šta da crpa i povjesnik i etnolog i filozof i filolog, bilo je u nas na žalost puno zanemareno; a ako ga ne iskoristimo dok je još na vrijeme, skoro će utanjiti, pomutiti se i preušiti. Treba se dakle žuriti.

U dva maha bio sam već prošastijeh godina počeo nešto sam raditi oko ovoga posla; mučio sam se na dokolici, kroz praznike, da pokupim vjesti, da propitam desno i lijevo; ali sam se skoro uvjerio, da je žetve mnogo i da jedan žetelac sam neće nikad sve požeti. Obracao sam se na znance, ali je moje preporučivanje nalazilo slaba odziva, baš kod onijeh od kojih sam se nadao najvećoj pomoći. I tako bacio sam sve za legja. Ali «on revient toujours a ses premiers amours»; eto sam se opet nakon toliko godina nakanio na stari posao. Tko zna da ne budem ovoga puta bolje sreće.

Nego moram priti stazu kroz svakojake neprilike: trebalo bi propufovati cijelo primorje, obilaziti svako i najmanje mjesto, svaki otocić, propitkivati, sakupljati neumorno sve što se tiče ovoga još ne načetog blaga naše primorske i pomorske predajne literature, a meni su noge prebijene u uredu, a u današnjim prilikama iz mjesta ne smijem. Ono što pribraha koliko sam bio kadar, ne pomiruje galemu potrebu podataka što ovakova radnja zahtijeva: ako mi ko ne pomogne, biću primoran da se opet zaustavim na po puta.

A kako ni sam neznam na koga bih se za pomoć obratio, eto smislih prevalliti neku nuku na Vas. Molim Vas, da bi ste namolili gospođu župnike, i pučke učitelje po primorju i po otocima, i svu drugu gospođu koja se orlikuju umiješnošću

o in Zara.
Juric Mijo 1.
Lovre 2, Juric
ko p. Ivana 1.
Jurin 1, Mijac
2, Juric Bože
ranic Mara Z.
Durišic Nikola
ate Dikolin 1.
ničić Ante p.
Siničić Ivan
ić Ivan p. An-
imičić Ana Z.
Plazibat Ivan
Katić Toma p.
Perić Frano
a I. Radman-
dnić Grgo p.
ilipusić Lovre
Ogorje gornje
Džambo Jure
M. p. l. l.
1. Glez M. p.
opić Jure pok.
(Stijedi).

BEČ. 4. Službeno se javlja: 4. oktobra 1917.

Talijansko bojište:

Bojevi u odsječku brda Sv. Gabrijela jučer su popustili. Dan prije iznijeli smo 6 talijanskih oficira, 407 ljudi i 2 liječnika zarobljenih.

Daši su letjeli oborili bicima tri neprijateljske letjelice.

Na tirolskoj fronti nije bilo osobitih događaja. Poglavlje generalnog štaba.

Ostali izvještaji austr. ugarskog i njemačkog glavnog stana od 3. i 4. oktobra nalaze se u »Objavitelju Dalmatinskomu».

Naša letjelička preduzeća.

BEČ. 3. Javljaju iz stana ratne štampe.

Letjelička preduzeća:

Dana 29 septembra na večer jedna je letjelička eskadra osula izdašno teškim i požarnim bombama hangare i kasarne kopnene letjeličke stanice Aiello i vojne naprave u Tržiću. Opaženo se dobar uspjeh pogaganja i više požara. Bila je žestoka obrambena vatra. Sve su se letjelice povratile zdravo.

U noćnom napadu na Dolu 29 septembra jedna je talijanska letjelica, poslije oduljeg boja u zraku, oborena na Brioni prema moru; oba talijanska letjel. časnika, što su na njoj bila, izvađena su mrtva. Našom bojom letjelicom upravljao je poručnik linijskog broda grof Postiz.

Talijanski letjelički napad na Polu.

BEČ. 4. Javljaju iz stana ratne štampe; izno- vični letjelički napad na Polu i okolice u noći između 2 i 3 oktobra, niti je naneo šteta niti je prouzrokovao gubitaka. U Poreču jedna letjelička bomba oštetila je jednu privatnu kuću i ozledila jednu ženu i jedno dijete.

Nijemci zapalili Dunkerque.*

BERLIN. 3. Wolff Bureau. Zadnja 24 sata bačeno je 60.000 kilograma bomba na neprijateljske ciljeve. U noći 28 septembra dobra pogaganja bomba prouzrokovala su u tvrgjavi Dunkerque požara, koji su u ogromnim, nagomilanim zalihama imali najbogatije žarište. Poslije 24 sata letjelički utvrdiše, da je požar još šire oko sebe zahvatio. 48 sati kasnije opaziše, da se vatra proširila u čitavom gradskom dijelu, a noćas mogloše javiti, da je cijeli Dunkerque u plamenu propao. Tim je uništeno glavno stovarište belgijske i engleske vojske, jedna od najvećih prometnih luka za saobraćaj između Engleske i Francuske.

Napad njemačkih letjelica na engleske gradove.

LONDON. 4. (Reuter). Dvije skupine letjelica i druge letjelice koje su pojedinački krsatile, preletješe na večer obalu Kent i Essex te se približiše Londonu. Desetero njih prođe kroz izvanjsku obrambenu liniju, a samo njih četiri ili pet dopriješe do Londona. Javlja se da su bačene bombe na Kent, Essex i London. O žrtvama i šteti još nema vijesti.

Izveštaji bugarskog glavnog stana.

SOFIJA. 4. Glavni stan, 3 oktobra:

Na Mačedonskoj fronti slaba artiljerijska djelatnost, a između Vardara i Doiranog jezera nešto živahnija. U Dolini Vardara i Strume letjelička djelatnost, a živahnija artiljerijska vatra kod Tulce i na istoku od Galaza.

Izveštaji turskog glavnog stana.

CARIGRAD. 4. Glavni stan, 5. oktobra:

Na fronti na Eufratu iznenadismo i potjerismo natrag četiri neprijateljska oklopljena automobila, koji su pokušavali da se otnesu prema našim pozicijama.

* Dunkerque (Dunkirchen) je najsjevernija francuska luka i ujedno tvrgjava (40.300 stanovnika). To je luka posljednjih decenija bila posve pregrajena, a osobito je znamenita za promet sa sirovinama i ribarstvo; navlastito išla je ovduda trgovina kamenim ugljenom, žitom i drvom za gragju. Dripada Francuskoj od 1662 godine.

s narodom, neka mi budu u pomoć odgovarajući na ovaj upitnik što vam prilazem, da ga objelodanite. Upitnik je sastavljen nešto po onome glasovitog francuskog folkloriste Sebilla, nešto po radnji o morskim predajama amerikanca Bassetta, a nešto po naputku španjolskog folkloriste Fuichot y Sierra; samo što sam neke stvari izostavio, a neke dodao s obzirom na naše posebne prilike, i na uže granice svoga rada.

Odgovorit na ove postavljene upite nije lagan posao, dapače je težak i dugačak; ali svak će moći što god primi, svak po nešto na dokolici pribirati i zabilježiti, pa te svoje bilješke meni doturiti.

O načinu sakupljanja neću vele kazati: to je glavno da što se šalje bude vjerno, čisto i nepokvareno. U ime vjernosti preporučio bih da se poslovice, rečenice, pripovijetke bilježe kako ih ko kaže; dakle čakavštinom ako su se slušale od čakavca, štokavštinom od štokavca.

Valja uvijek javiti postanak pripovijetke, pre- daje ili gatk: bilježiti doba, spol, zanat, način življenja i stepen izobraženosti pripovjedača. Glede postanka ne paziti toliko na mjesto gdje se pripovijetka čula, nego na mjesto gdje ju je pričalac slušao i naučio. Najbolje je tražiti takvo narodno blago kod djece, kod starih žena, a samo iznimno kod sredovječnih ljudi koji obično prekravaju na svoj način predaje. Slabo izobraženje to je najsi- gurnije jamstvo da dobiješ nepokvarenu predaju: s toga ragje tražiti je osobe što ne znaju ni čitati ni pisati; a za sve ove stvari propitati u ribara i mornara koji nijesu po dalekom svijetu morem pu- tovali već živjeli u tjesnom društvenom kolu.

Kako je predmet nov i slabo do sad ispitivan, sve što se odnosi na primorske i pomorske pre- dsude biće od mene sa velikom zahvalnošću primljeno, i ko mi u ovoj radbi bude na ruku išao vrlo će me zadužiti. Naravno da ću u svojoj radnji javiti imena sviju koji mi budu pomogli. Uvjeren da će te i Vi i štoci Vašeg cijenjenog lista uvidjeti važnost

Fronta u Kavkazu:

Dvije ruske satnije, koje su namjeravale na- glo napadati naše opkope u odsječku desnog krila, protjerane su natrag našom vatom i sa gubicima. U raznim dijelovima fronte na Sinaju artiljerijska vatra oživljava. Na lijevom krilu omanji sukobi sa neprijateljskim konjaničkim odjeljcima.

Engleski uspjeh u Mezopotamiji.

LONDON. 1. Engleski vojni izvještaj iz Me- zopotamije: Napali smo pomaknutu poziciju kod Ramadije. Pošto smo zapremili padinu Mušejda, navalili smo na glavne pozicije; u isto vrijeme naša se konjica kretala u širokom obluku oko grada. Poslije teškog boja glavne pozicije oko Ramadije bjehu zauzete. Konjica je zatvorila ko- pnu stranu lancem četa. Noću neprijatelj po- kuša da ispane prema zapadu, ali mu se konjica protstavila. Kad se svanulo preuzet je napad iznova.

U subotu u jutro neprijatelj se svagdje pre- dade. Otelu smo topova, municije, mnogo ratnog materijala i više tisuća zarobljenika, među njima Ahmed bega sa štabom. Neprijatelj bio je potpuno iznenađen. Skoro sva posada Ramadije pade u naše ruke. Drugi odjeljak iz Bagdada rva se u četvrtak sa neprijateljskom konjicom; poslije o- štrg klanja, četi su čovjeka zarobljena i oteo je 300 deva.

DALMATINSKE VIJESTI

Previšnja odlikovanja.

Pjegovo se c. i. k. Apostolsko Veličanstvo pre- višnjim ručnim pismom od 20 septembra o. g. pre- milostivo udostojilo da podijeli odjelnom predsto- niku na Ministarstvu unutrašnjih posala Antunu vitezu Simonelli čast tajnog savjetnika, uz oprost od takse.

Beč. 4. «Wiener Zeitung» javlja, da je Cesar udijelio kotarskom poglavaru Oskaru Miculi u Imot- skome, kad je sam zamolio da se postavi u trajno mirovanje, naziv namjesništenog savjetnika, s opro- stom od takse.

Ratna odlikovanja.

G. Tomo Sambunach, auditor-nalporučnik, o- dlikovan je zlatnim križem za zasluge sa krunom na vrpcu kolajne za hrabrost, u priznanje odličnog službovanja u posebnoj službi.

Talijanska preduzeća pod prisilnom upravom.

Po § 1. naredbe cijelog ministarstva od 29 jula 1916 L. D. Z. br. 245, odlukom ministarstva trgovine od 24 septembra 1917 br. 25.337-IV. postavljena su pod prisilnu upravu ova talijanska preduzeća:

«Società Anonima Cemento Portland dell'Adria- tico, Azienda di Spalato». Upravitelj: Ivan Vuletić umirovljeni porezni prijammik i agenat Lloyd a u Spijetu.

Navarro Vittorio; trgovina manufakturama u Zadru. Upravitelj: Julijan Rakamarić, činovnik dal- matinskog Zemljišnog veresijskog Zavoda u Zadru.

Porezni kazneni kotari.

«Wiener Zeitung» objavljuje naredbu ministar- stva financija o obrazovanju poreznih kaznenih ko- tara i propis za provajanje kaznene istrage i za porezne vlasti koje su pozvane na izricanje kaznene presude; i to u Dalmaciji kazneni kotar Zadar i porezna uprava u Zadru za područje porezne uprave u Zadru i svih kotarskih poglavarstva.

Poštanske štedionice u Dalmaciji.

U Dalmaciji je u poštanske štedionice položeno prošlog mjeseca septembra u štedionički odio: kruna 156.421'87, a povrćeno kruna 146.582'55. U promet čekima položeno je kruna 6,626.672'48 a isplaćeno kruna 2,942.585'45.

† Frano Supilo.

«Corriere della Sera» javlja iz Londona: Ovdje je preminuo hrvatski narodni zastupnik Fran Supilo.

ovoj stvari, usuežem se od mnogo preporučivanja; samo molim svaloga, ko je na prigodi, da ovom radu što god doprinese i da do sada ljubavno primi «rad hatara naše zemlje krasne».

Zadar, 15 septembra 1917.

Petar Kasandrić.

UPITNIK

za sakupljanje folkloristične gragje o moru.

More. Morska nazivlja i metaforična nadimena.

Nazivlja koja su postala od morskog kretanja i bucanja.

Imena nekim morskijem strujama (gornja voda, donja voda itd.).

Poslovice.

Plima i osjeka — Druga imena i nazivlja ove pojavē. — Utječe li plima ili osjeka na život, na smrt, na zdravlje ljudsko ili životinjsko. Čisti li ona more. — Njihov uticaj na vrijeme. Koji je uzrok plimi i osjeku.

More kao kupatilo. — Predsude o kupanju. Jeli more sveto, te se ne smije u nj ništa ba- cati u neke dane, n. p. u nedjeljni dan.

Koji je uzrok kretanju i brektanju talasa. Zašto se valovi glože. Osobita imena nekijeh valova.

Predsude o valu trećaku ili trojaku. Liječi li more, i to koje bolesti.

Jeli slano morsko dno. Zašto je more slano. Morska pučina.

Ima li otočića čudesnijeh, kamo se duši pre- daju.

Već prije više godina pojavili su se kod Supila zna- kovi duševnog poremećenja, koji su posljednjih mje- seci ponovno izbili u jačoj mjeri. Poradi toga je bio internovan u nekom liječilištu. Sa Supilom gubi Italija, kako veli «Corriere della Sera», jednoga od svojih najboljih prijatelja među južnim Slavenima.

Frano Supilo rodio se u Dubrovniku, gdje je svršio tadašnju gospodarsku školu u Gružu i po- stao obilaznim učiteljem poljođelstva, a malo zatim je stupio u uređništvo «Crvene Hrvatske». Kasnije se preselio na Rijeku, gdje je počeo izdavati «Novi List». U vrijeme riječke i zadarske rezolucije istupio je javno na političko poprište, te se god. 1906 pri- ključio koaliciji. Njenom je pomoću bio izabran u Glini, a za vladavine baruna Raucha u Delnicama. Nakon poznatih događaja za Friedjungova procesa istupio je iz koalicije. Kad je Tomašić postao ba- nom, žestoko se oborio na koaliciju. Kod drugih Tomašićevih izbora nije više kandidirao. Čim je bu- knuo rat, pošao je u Italiju, gdje se priključio južno- slavenskom odboru. Za vrijeme rata boravio je u Londonu, Petrogradu, Parizu i Srbiji. Bilo mu je 55 godina.

Čitulja.

Stigla nam je iz Spljeta tužna vijest, da je on- oje preminuo g. kap. Vicko Miletić, zapovjednik du- drovačkog parobroda «Orjen», vrstan i zaslužan po- morac.

Vječni mu pokoj, a uciviljenoj udovi, sinovima i svojti naše saučesće.

Poštanske vijesti.

Privatni paketi za Beč smiju se opet primati kod poštanskih ureda bes ikakva ograničenja.

U području istočne Galicije oslobojenom od neprijatelja bili su privremeno nanovo otvoreni ovi poštanski uredi:

Babin a. d. Lomnica*), Baginsberg b. Kolomea*), Barysz b. Monasterzyska, Beđnarów. Berezów Wy- zny, Biatoboznica, Bitków*), Bohorodźany*), Brze- zany*), Buczacz*), Chocimerz, Czernelica, Czortków, Czortowiec, Delatyn, Denysów, Dupliiska, Dzuryn, Gwóździec, Halicz*), Hotyn*), Horodenka, Horozan- ka*), Jablonica b. Tatarów a. Pr. Jabtonów*), Ja- nów b. Trembowla, Jaremcze*), Jasienów Górny, Jazowiec*), Jezierzany b. Buczacz, Jezupol, Katusz*), Kobaki, Kolomea*), Konholniki, Korszów*), Kos- macz*), Kosów*), Koszytowiec, Kowalówka b. Mo- nasterzyska, Kozowa, Krasna b. Petranka*), Kre- chowice*), Kutyl*), Lanczyn*), Litiatyn, Litwinów, Loszniów, Lysiec*), Markowce*), Maryampol b. Ha- licz, Mikulczyn*), Mogielnica, Monasterzyska, Mys- kowice, Padwórna*), Niegowce b. Kalusz*), Niezwi- ska, Nizniów, Nowica*), Obertyn*), Olejowa Kor- otówka, Olesko*), Oleszów, Ostawa Biate, Ottynia*), Pasieczna, Peczenizyn*), Perehinsko, Petranka*), Pi- styn*), Piuthów, Podhajce, Pomorzany*), Popielniki, Porohy, Potok Zloty, Rosulna*), Rozniatów*), Ro- znow b. Zabotów, Rudniki b. Siainy*), Sniatyn, So- hotówka b. Kosów*), Solotwina, Stanislaw*), Starunia*), Stecowa, Strusów, Targowica Polna, Tarnopol, Ta- tarów am, Pruih, Tlumacz, Tluste, Trembowla, Turka b. Kolomea*), Tysmienica, Utaszkowce, Uscie Zie- lone, Usciencko, Uscieryki, Werbiaz Nizny, Wilko- rów*), Wisniowczyk, Wistowa*), Wojnitów*), Wolc- kowce*), Worochta*), Zabie*), Zabotów, Zaleszczyki, Zawadzka b. Katucz und Zawatów.

Spomenuti su uredi preuzeli listovni saobraćaj, a oni označeni sa *) i novčani saobraćaj.

Plin u Spljetu.

Spljetska je plinara koja je bila obustavila sva- ki rad, već od deset dana, radi pomanjkanja ugljvlja, nabavila je nešto ugljvlja, te je počela opet da radi.

Bolest đ.ra Kreka.

D.r Krek je izva soga putovanja u Spljet dosta opasno obolio, tako da ne može iz kreveta, a kamo li poći u Beč. D.r Krek trpi već duže vremena od došta teške bolesti.

Crveni Krst — Croce Rossa.

Famiglia di Ljubimiro Antissin per onorare la memoria del def. Arturo Gilardi junior cor. 5.

voze na lagijama. Ima li plovećih otoka, ili takvijeh što regbi da bježe od mornara.

Hridi i mrljente (sike) proklete i zlokbne. Ima li pripovijedaka o njima.

Imena karakteristična tjih jezivih otoka i mrl- kjenja.

— Kraj. Kopno.

Luke; karakteristična imena. Poslovice, rečenice koje se njih tiču. Molltve kad se doplovi u koju luku, osobito ako ima tu starijih crkva.

Jeziva mjesta na obali. Rti, imena im i dotične rečenice. Molltve i zaklinjanja kad se tuđa mjine.

Ostrvici koji k sebi lagje privlače. Imena im, dotične poslovice i rečenice.

Bađi, bađala, sike pržinaste; imena im, poslo- vice.

Struje opasne; kako da se mornar od njih ukloni; kako da ih utiša.

Mjesta što su mornaru kao biljezi. — Osobiti znakovi, predsude, zaklinjanja kad mimo njih prolazi.

Pecine, imena im; ko u njima stanuje; pred- sude i predaje, priče što se njih tiču.

Podmorski gradovi. Čuje li se gdje, da zvona pod morem zvone; ili da što tutnji ili da pijevci pjevaju. Što se o tom priča.

Žalo, pjesčane obale, pržine, ljuštura, morska trava; zašto more prevrće pržinu; predaje o nekijem ljušturama, n. p. o «uhu Sv. Petra»; o Babama; liječi li morska svilina i koje bolesti.

Vide li se duši utopljenika duž obale.

Utječe li na bolesnike kada s mora kraj ugle- daju.

Direktivne cijene

(obično vino za trgovinu i toćenje)

za osrednje vino i mastjematve 1917 i za vinsku kvasinu.

Ured za ispitivanje cijena u Zadru ustanovio je zaključkom od 25 septembra 1917 za svoje po- družje (suški kotari: Zadar, Biograd, Benkovac, Kistanje, Obrovac, Pag i Rab) ove direktivne cijene za osrednje vino i vinsku kvasinu:

I. Za vino dalmatinske proizvodnje:

1. iz podruma (konobe) proizvagača u velikoj trgovini za 1 hl. crno kr. 300, bijelo kr. 330;

2. u velikoj trgovini cijena za velikog trgovca za 1 hl. crno kr. 330, bijelo kr. 363;

3. pri prodaji na malo i u maloj trgovini:

a) za vino iz bačve u krčmama (25% povišice) za 1 litar crno kr. 3.75, bijelo kr. 4.10; za vino iz bačve u gostionama i restaurantima (oko 35% povišice) za 1 litar crno kr. 4, bijelo kr. 4.50;

b) pri prodaji na malo preko ulice iz podruma (konobe) proizvagača i kod toćenja u podrumu (15% povišice) crno kr. 3.40, bijelo kr. 3.80;

4. za jedan hektolitar (1 hl.) masta crnoga kr. 175, bijeloga kr. 192.

II. Za vinsku kvasinu:

1. iz podruma (konobe) proizvagača u velikoj trgovini za 1 hl. jaka kr. 150, slaba kr. 120; iz po- drumu (konobe) proizvagača u prodaji na malo i na javnom trgu za 1 litar jaka kr. 1.60, slaba kr. 1.40;

2. iz dućana trgovca za 1 litar jaka kr. 1.80, slaba kr. 1.60.

NB. Za trgovanje dropom vrijeđe raspoložbe min. nar. od 26/9 1917 l. d. z. 387.

Cijene mesu u Dubrovniku.

Nadležna je vlast do daljih određaba usta- novila za općinu Dubrovačku ove maksimalne cijene za meso:

Goveđina I. vrsta 1 kigr. kruna 8, goveđina II. vrsta 1 kigr. kruna 7, bravlje meso 1 kigr. kruna 7, telećina 1 kigr. kruna 9, loj goveđij 1 kigr. kruna 10, tripe oprane 1 kigr. kruna 3.

Zavod Sv. Anđela Čuvara Sestara Domini- kanka za odgoj dalm. žen. mladeži u Korčuli.

Dne 1 listopada tek. god. otvorila se pučka pri- vatna škola sa pravom javnosti i privatna gragjan- ska ženska škola u ovom Zavodu.

U isti dan u 8 sati, biti će svečana služba Božja, poslije koje slijediti će ispit onih, koje su se prijavile za I. razred gragjanske škole i to iz hr- vatskoga jezika i računanje.

U isti dan otvara se zabavište male djece, naime «dječji vrt».

U isto vrijeme otvoriti će se i internat, budu li prilike dopuštale.

Od Uprave Zavoda

Prenosne bolesti u Dalmaciji.

Prijavljeni slučajevi prenosnih bolesti u sednici od 23. do 29. rujna 1917.

Bolest	Politički kotar	Općina	Broj	
			oboljelih	umrlih
Boginje	Knin	Dromina	7	2
Difterija	Imotski	Imotski	2	—
"	Šibenik	Skradin	1	—
"	Zadar	Zadar	1	—
Skrlet	Šibenik	Šibenik	1	—
Srdobolja	Dubrovnik	Dubrovnik	3	—
"	Imotski	Imotski	11	1
"	Šibenik	Šibenik	1	—
"	"	Tijesno	3	—
"	Zadar	Zadar	4	2
Trbušni tif	Dubrovnik	Dubrovnik	5	—
"	Šibenik	Šibenik	2	—
"	Zadar	Zadar	3	—
Trahom	Metković	Metković	1	—

*) Odnosi se na vojnčku osobu. **) 2 oboljenja i 1 smrt odnose se na vojnčke osobe. **) od ovih su 3 iz izvanjskih kotara u polk. bolnici. *) 1 oboljenje odnosi se na vojnčku osobu.

Pomorska meteorologija.

Nebo i oblaci. Opažanja i predsude o njihovom uticaju na more.

Zvijezde, sunce i mjesec u odnošaju s morem.

Vjetar. Imena, nadimena, rečenice. Morske vit- llice, pijavice; mogu li se i kako razagnati. Pržina pognata vjetrom — što se o tome priča.

Vjetrovi uosobljeni.

Svijetle pojave na moru. Oganj Sv. Nikole (S. Elma). Je li mu koje drugo narodno ime. Noćno svjetlucanje ili jariganje valova; duga; bljeskovi.

Može li se preoreći vrijeme po moru. Osobiti znakovi riba i morskijeh ptica kad vrijeme hoće da okrene.

Tišina, majina, (bunaca); na koji se način može more stišati, kako da se izbjeđe ne tišini (bu- naci). Oluje; uzrok im. Zli duši; neukopana trupla; kako da se oluja utiša. Zašto se u zvona udara- Banjanje amajlija u more. Obecanja, zavjeti što se najobičnije prilažu.

Žive li ko u moru.

Tone li sunce u more kada zalazi. Što se čuje na moru u sunčani zahod, što kad sunce grane.

Pošta koja se moru odaje.

Blagosiljanje mora. U koje se doba godine more blagosilja. Procesije krajem mora.

Morske vile, vještice, sirene; predaje i priče.

Podmorski ljudi. — Morski čovjek. — Morski vragovi; gdje se i kada iz mora dižu. Ukaze; mor- ski vuci, zmije morske, hobotnice grđne. Ribe što gutaju brodove, druge čudnovate ribe; ribe pjeva- čice; imena im, priče i rečenice.

ISKAZ

mjesečnoga kontingenta krušne hrane, za pojedine kotare odnosno općine. Za mjesec Listopad 1917.

Kotar	Općina	Dosađajući kontingent		Novi kontingent		
		kvintala		kvintala		
Zadar	Zadar	2145	2210			
	Biograd	448	483			
	Povungrad	415	421			
	Nin	531	545			
	Pag	444	464			
	Rab	281	355			
	Silba	257	263			
Ukupno		4928	5162			
Benkovac	Benkova	532	646			
	Kistanje	329	399			
	Obrovac	472	569			
Ukupno		1333	1627			
Šibenik	Šibenik	1965	1997			
	Skračin	572	635			
	Zlarin	350	350			
	Vođice	184	185			
	Tijesno	517	517			
	Ukupno		3588	3684		
Knin	Knin	1348	1405			
	Draž	928	1127			
	Okalj	317	325			
Ukupno		2593	2857			
Split	Split	1812	1970			
	Omiš	265	265			
	Krajina	169	275			
	Poljica	368	544			
	Sućurac	132	132			
	Lukčić	132	132			
	Klis	133	133			
	Muč	63	99			
	Šolla	217	217			
	Trogir	745	846			
Novi kod Trogira	195	183				
Lečevica	422	422				
Ukupno		4673	5218			
Hvar	Hvar	201	218			
	Bogomolje	83	93			
	Starigrad	223	229			
	Jelsa	252	259			
	Sućuraj	47	53			
	Vrboska	193	198			
Vis	312	321				
Komiža	276	290				
Ukupno		1587	1661			
Imotski	Imotski	2256	2304			
Makarska	Makarska	641	652			
	Gornje Primorje	214	223			
	Vrgorac	757	763			
	Ukupno		1612	1638		
Supetar	Supetar	179	184			
	Milina	221	225			
	Bol	117	120			
	Nerežišće	136	139			
	Postire	134	136			
	Pučiće	207	211			
	Sutivan	123	124			
	Selca	245	250			
	Ukupno		1362	1389		
	Korčula	Korčula	458	460		
Biano		547	549			
Velutaka		269	270			
Lastovo		79	84			
Orebic		114	115			
Kuna		139	141			
Janjina		153	159			
Trpanj	86	87				
Ukupno		1845	1865			
Metković	Metković	296	304			
	Opuzen	598	605			
	Ukupno		894	909		
Sinj	Sinj	1167	1926			
	Vrlika	604	679			
Ukupno		1771	2605			
Kotor	Kotor	242	258			
	Buđva	127	141			
	Pastrović	112	128			
	Spič	75	78			
	Dobrota	53	54			
	Krtole	58	59			
	Lastva	53	53			
	Mno	32	34			
	Prčanj	38	38			
	Stoliv	17	17			
	Tivat	70	71			
	Orbalj	184	199			
	Erceg Novi	511	526			
	Luštica	45	53			
Perast	65	66				
Risan	250	262				
Ukupno		1932	2037			
Dubrovnik	Dubrovnik	816	854			
	Sinan	63	65			
	Zaton	204	227			
	Lopud	23	24			
	Rijeka	134	138			
	Cavtat	520	583			
Slano	70	72				
Mljet	108	113				
Ston	369	392				
Ukupno		2307	2467			
Zadar	Zadar	4928	5162			
	Benkovac	1333	1627			
	Šibenik	3588	3684			
	Knin	2593	2857			
	Split	4673	5218			
	Hvar	1587	1661			
	Imotski	2256	2304			
	Makarska	1612	1638			
	Supetar	1362	1389			
	Korčula	1845	1865			
	Metković	894	909			
	Sinj	1771	2605			
	Kotor	1932	2037			
	Dubrovnik	2307	2467			
Sveukupno		32681	35423			

RAZLIČITE VIJESTI

Talijanski kralj u Francuskoj.

«Agenzia Stefani» donosi ovaj izvještaj o posjeti talijanskoga kralja na francuskoj i belgijskoj fronti: Kralj je stigao dne 26 rujna u jutro u Belfort, gdje ga je primio Poincaré, s kojim se je nalazio i ministar izvanjskih posala Ribot. Kralj je podijelio francuskim časnicima i vojnicima odlikovanja i posjetio Vozeze i Verdun, a zatim Reims. U Reimsu razgledali su gosti katedralu, u kojoj je kardinal-nadbiskup pozdravio goste. Na susjednoj željezničkoj stanici dočekao ih je ministar-predsjednik Painlevé. Treći dan su posjetili frontu na Aisni i Oisi, kao i područje, što su ga proljetos ispraznili Nijemci. Na večer se je kralj oprostio u Chantillyu od Poincaré-a i njegove pratnje. Kralj je rekao, da je veoma dirnut onim, što je vidio, pa je ustanovio vjernost Elzasa za Francusku. Iz Chantillya odvezao se kralj u Neuilly, gdje je posjetio crnogorsku kraljevsku obitelj, te je u jutro odputovao u belgijski glavni stan, gdje su ga dočekali belgijski kralj i kraljica, i čete, kojima je podijelio odlikovanja. Dne 29 rujna na večer povratio se u Italiju.

Telegrami Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvještaj austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 5. Službeno se javlja:

Nije bilo ovećih bojeva.

Doglavica generalnog štaba.

Izvještaj njemačkog glavnog stana.

BERLIN, 5. Wolff-Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 5. oktobra 1917.

Zapadno bojište:

Četvrta je vojska proturila dan bilke rijetke teškoće: ona ga je izdržala. Od rana jutro do noći trajala je borba, koja se čestim engleskim napadima, iz kraja na sjevero zapadu od Langemarcka do na jugu od ceste Menin-Upres sve jednako ražeščivala. Ognjišta boja, koji se tamo amo talasao, bijahu: Doelkappelle, pojedini stanovi na zapadu od Dasschendaele, raskršća na istoku i jugo-istoku od Zonnebeke, komadi šume na zapadu od Becelaere i selo Gheluvel. Preko ove linije neprijatelj je doista prijelazno prodor, ali pod silom naših protunapada nije mogao da se održi. Koristi što su imali Englezi, ograničava se na jedan pojas dubok jedan do jednog i po kilometra, koji ide od Doelkappelle preko istočnih ograna i od Zonnebeke duž ceste, koja otalen vodi u Becelaere. Javlja se suglasno, da su krvavi gubici Engleza vrlo teški.

Na istočnoj obali Meuse jak francuski napad na sjevernoj padini visa 344, na istoku od Samogneuxa, bi uzbijen, dijelom i protudarcima.

Istočno bojište i macedonska fronta:

Ništa znatno.

Prvi general kvartirmajstor Ludendorff.

Sinoćnji izvještaj njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 5. U večer. U Flandriji živahan boj vatrom izmjeću Lysa i Upresa; inače nije bilo važnih događaja.

Potopljena engleska krstarica «Drake».

AMSTERDAM, 5. Englesko admiralstvo javlja, da je oklopljena krstarica od 14.000 tona «Drake» u utork izjutra torpedovana pred sjevernom obalom Irske; ona je uspjela stići u luku, gdje je potonula u plitku vodu. Jedan oficir i 18 ljudi ubijeno je od eksplozije; ostali se dio posade spasao.

Krstarica «Drake» rinuta g. 1901; duga m. 152, široka m. 22, tonuće m. 79 razmjestaj ton. 14.000, polkretna snaga označ. konjskih sila, 30.800, brzina 23 m.

Topovi 2 od cm. 23,4/47 unutarnjeg promjera, 16 od 15,2/45 cm. un. prom., 12 od 7,6/40 cm. un. prom., 2 sprave za lansiranje torpeda.

Oklop: pojasni mm. 152, oklop baterija teške artil. mm. 152, srednje art. mm. 152.

Spremišta sadržavaju 1250-2500 tona ugljena.

ZASTUPNIČKA KUĆA.

U financijskom odboru.

BEČ, 5. Financijski odbor primio je prijedlog, da se pododboru povjeri zadatak da pripremi anketu o imovinskoj daći, u koju se ima ubrojiti i porez na porast imovine.

Izvještaji turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 5. Glavni stan, 4 oktobra.

Fronta na Sinaju:

Na svoj frontu žestoka artiljerijska vatra. Neprijateljski odjeljak, koji se sastojao od tri eskadrona konjička, jednog bataljona pješadije i od dvije baterije, pokušao je dana 2 oktobra jedno preduzeće protiv našeg lijevog krila; ali se sutri dan morao povući.

Na ostalim frontama nije bilo osobitih događaja.

Metež u Rusiji.

Kerenskij o socijalističkom ministarstvu.

PETROGRAD, 5. (Reuter). Za vijećanja demokratske konferencije dana 3 oktobra na večer, Kerenskij je isticao opasnosti što prijete unutrašnjoj i spoljašnjoj politici od čisto socijalističkog ministarstva, pa je izjavio, da jedino koalicijska vlada može da spasi zemlju. Primi li se koja druga rezolucija, on će joj se pokoriti, ali bi zatražio da ga se otpusti, da se kriza u vladi ne bi nastavila.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Bollettino dello stato maggiore generale austro-ungarico.

VIENNA, 5. Si comunica ufficialmente:

«5. ottobre 1917.

Nessun'operazione di maggior entità.

Il capo dello stato maggiore generale.

Bollettino del grande quartiere generale germanico.

BERLINO, 5. Il Wolff-Bureau comunica:

Grande quartiere generale, 5 ottobre 1917.

Teatro della guerra occidentale:

La quarta armata ha passato una giornata campale di particolare gravità, e l'ha sostenuta. Dalla prima mattina sino a notte durò la lotta che si esplicava sempre di nuovo con reiterati attacchi inglesi, dalla regione a nord-ovest di Langemarck fino a sud della strada Menin-Upern. I punti ove più si accesero i combattimenti, qua e là ondeggianti, furono Doelkappelle, singole masserie ad ovest di Dasschendaele, i crocevia ad est e sud-est di Zonnebeke, i tratti di bosco ad ovest di Becelaere, ed il villaggio di Gheluvel. Al di là di questa linea il nemico ha potuto, è vero, penetrare transitoriamente, ma non ci si potè mantenere sotto l'impeto dei nostri contrattacchi. Il guadagno degli Inglesi si limita ad una striscia profonda circa da uno a un chilometro e mezzo, che va da Doelkappelle oltre i versanti orientali, e da Zonnebeke lungo la strada che di là conduce a Becelaere. Concordemente si asserisce essere le perdite inglesi molto alte. Sulla riva orientale della Mosa un nuovo più forte attacco dei Francesi alla pendice settentrionale dell'altura 344, ad est di Samogneux, fu ribattuto, in parte anche con contrattacchi.

Teatro della guerra orientale e fronte macedone.

Nulla d'essenziale.

Il primo quartiermastro generale Ludendorff.

D. KASANDRIĆ odgovorni urednik.

Tiskarnica č. k. dalmatinskog namjesništva.

JAVNA ZAHVALA

Smatramo za svetu dužnost, da se i ovim putem zahvalimo svima onima, koji nas u našoj golemoj tuzi prilikom gubitka našeg neprežaljenog sina, supruge, brata i ujaka

SIME LJUBIČIĆA

c. k. pošt. podčinovnika

tješise a napose izričito osobito hvalu gg. liječnicima dr. Spiri Seatu, dr. Peričiću, dr. Gentilizzi, koji upotrijebise sva moguća sredstva, da nam milog pokojnika otruju nemiloi smrti; dalje gosp. Vladimiru Simiću i velečasnim sestricama pokr. Bolnice, koji nam pokojnika najvećom nježnošću njegovaše; C. k. Platzkommandi g. Giovanni Barbarich-u, c. k. nadsavjetniku u miru i predsjedniku c. k. Veterana, c. k. Veterana, g. Ferdinandu Deutschmann i g. Anti Machiedo c. k. pošt. višim oficijalima, kao i svima pošt. podčinovnicima, visokoprecasnom g. parohu Ljubomiru Vlačiću i precasnom g. prof. Veljku Miliću, g. Stevanu Milinu, g. dr. Dmitru Marčetiću i g. Olgi dr. Dmitra Marčetića, koji nam našeg milog pokojnika ispratiše i u tuzi nas tješise; Porodicama Giuseppe Roubicek, Tome Jadrjevc, Toni Rossi, Giovanni Croato, Joke Tičine, g. inž. Anti Koludroviću, porodici Eveline ud. Paitoni, g. Anti Koludroviću un. nadučitelju, kao i svima ostalima, koji nam bilo pismeno ili usmeno izraziše svoje saučešće neka je još jednom hvala.

Zadar, 4 oktobra 1917.

Tomo Ljubičić

c. k. fin. nadstrazar, za sebe i ostalu rodbinu.

JAVNE ZAHVALE.

Ovim najharnije zahvaljujem c. k. Austrijskoj Vojničkoj Zakladi sa udovice i siročad (Odio: Ratno osiguranje), koja mi je tačno isplatila iznos od K 2000 (dvije hiljade) u ime osigurnine moga pok. supruge Ante.

Korušce, 26 srpnja 1917.

Topić Marija.

Dužnost mi je, da ovim javno zahvalim c. k. Austrijskoj Vojničkoj Zakladi za udovice i siročad (Odio: Ratno osiguranje), koja mi je isplatila svotu od K 2000 (dvije hiljade) u ime ratne osigurnine pokojnog mi sina Jure.

Rogoznica, 28 kolovoza 1917.

Stanić Petar pok. Ivana.

U teškoj nesreći koja me je zadesila zbog gubitka mog muža Tome Ljubičića, budi ovim putem izražena hvala c. k. Austrijskoj Vojničkoj Zakladi za udovice i siročad (Odio: Ratno osiguranje) radi tačnosti isplate od K 1000 za slučaj smrti mog pokojnog muža.

Komin, 29 kolovoza 1917.

Lucija ud. Čupić.

Dužnost me veže, da javno zahvalim c. k. Austrijskoj Vojničkoj Zakladi za udovice i siročad (Odio: Ratno osiguranje), koja mi je preko kotarskog ureda u Makarskoj bezodvlačno isplatila osigurninu u iznosu od K 2000, za koji sam bila osigurala svog neprežaljenog supruge.

Makarska, 17 kolovoza 1917.

Matija ud. Miličić.

Prigodom teške nesreće koja me je zadesila smrću moga sina ne mogu a da javno ne zahvalim c. k. Austrijskoj Vojničkoj Zakladi za udovice i siročad (Odio: Ratno osiguranje) koja mi je bezodvlačno isplatila osigurninu u ukupnom iznosu od K 1000, za koji sam bila osigurala svog neprežaljenog sina.

Gradac, 30 kolovoza 1917.

Ive ud. Aleksić.

Br. 20-17.

OGLAS NATJEČAJA.

Otvara se natječaj na razne potpore iz prihoda nedodirljive pripomoćne zadruge državnih činovnika Dalmacije, namijenjene na ubar oskudne sirote preminulih članova.

Odnosne molbenice, koje imaju biti podnesene upraviteljstvu spomenute zadruge do 10 studenoga t. g. moraju biti opskrbljene svjedodžbom siromaštva i obiteljskog stanja ispuštenom od nadležnog župničkog ureda i vidimiranom od općinske vlasti.

Molbenice prikazane od štitnika ili skrbnika maloljetne sirote, moraju biti vidimirane i od dotične štitničke odnosno skrbničke vlasti.

Zadar, 23 rujna 1917.

Od pripomoćne zadruge državnih činovnika Dalmacije.
Dresjednik:
Josip Rossi-Sabatini.

Tajnik:
V. Vilčić.

Nro. 20-17.

EDITTO DI CONCORSO.

Viene aperto il concorso a diversi sussidi dai redditi del fondo intangibile dell'associazione di soccorso d'impiegati dello Stato in Dalmazia a favore di orfani bisognevoli di soci defunti.

Le relative domande da prodursi alla direzione della suindicata associazione fino il 10 novembre a. c. dovranno essere

Za „Crveni Krst“ - Pro „Croce Rossa“.

Muč: Topić Jure p. Frane 5, Leskur Luka Lovrin 2, Boko Detar Grgin 1, Leskur Andrija p. Grge 2, Topić Ante Markov 1, Bočina Marijan pok. Petra 1, Bočina Ante pok. Jure 1, Biuk Ilija pok. Ante 1, Topić Jakov pok. Filipa 1, Drdić Jure Cvitkov 1, Topić Andrija pok. Ivana 1, Simić-Džambo Ivan pok. Ante 1, Drdić Marko Cvitkov 1, Radja Lovre pok. Grge 2, Karan Luka pok. Josipa 1, Kokeza Jandra žena Ilijina 1, Kokeza Marijan Ilijin 1, Bučević Simun pok. Grge 1, Malenica Marija z. Marijana 1, Topić Luka p. Petra 2, Bučević Jakov p. Grge 1, Muslim Vicko p. Lovre 1, Muslim Lovre Vickov 1, Radmilo Ivan Matin 2, Ljubić-Skoko Luca ud. Lovre 1, Tešija Ivan Barišin 1, Kerum Ante p. Mije 1, Bulić Josip p. Ante 1, Bočina Manda z. Vickova 1, Bočina Cvita z. Marijana 1, Burmar Cvita ud. Nikole 1, Boko Pera z. Ivana 1, Kokeza Cvita z. Petrova 1, Bulić Manda p. Luke 1, Muslim Pera z. Markova 1, Elez Kata ud. Marijana 1, Boko Jaka z. Ivanova 1, Kurobasa Marta z. Jurina 1, Muslim Ante pok. Ilije 1, Kurobasa Vicko Jurin 1, Kokeza Detar pok. Mate 2,

Čolak Cvitko p. Mije 2, Tešija Marko p. Mate 1, Bulić Ivan Cvitkov 1, Leskur Dujo Nikolin 1, Cvitković Detar Antin 1, Bulić Filip p. Ivana glavar 1, Kurobasa Josip p. Petra 1, Ninčević Jure Antin 1, Bošković Mate pok. Marka 1, Radja Adam Nikolin 1, Topić Ivan p. Ante 1, Malenica Simun p. Lovre 1, Bulić Jakov pok. Ante 1, Ninčević Vicko p. Ivana glavar 2, Malenica Detar p. Jure 1, Radja Nikola p. Jure 1, Simić-Džambo Marko 1, Kapitanović Marko p. Frane 1, Čolak Luka p. Mate 1, Bučević Detar p. Andrije 1, Bučević Filip Marijanov 1, Muslim Jure Petrov 1, Malenica Mate pok. Ante 1, Čolak Marijan p. Stipe 1, Bulić Jaka z. Marijana 1, Boko Iva z. Ivanova 1, Leskur Cvita z. Ivana 1, Baljak Marko 1, Ljubić-Skoko Kata z. Petra 1, Muslim Nikola pok. Ivana 1, Samardžić Anica ud. pok. Jakova 2, Radja Marta Jozina 1, Bulić Filip p. Ante 1, Muslim Stipan p. Ante 1, Ninčević Lovre p. Mate 1, Bulić Ivan Filipov 1, Simić Džambo Jozo Markov 1, Bulić Ante p. Ilije 1, Dadić Jure p. Ante 1, Boko Stipan Petrov 1, Kapitanović Jure p. Ante 1, Kokeza Lovre p. Mate 4, Radja Jure p. Grge 1, Muslim Marko p. Filipa 1, Simić-Džambo Stipan Markov 1, Boko Ante pok.

Jure 1, Boko Ivan p. Mate 3, Boko Martin Ivanov 1, Karan Marko p. Josipa 1, Akrap Josip Grgin 1, Leskur Jure Letrov 1, Kapitanović Ante p. Ivana 1, Kapitanović Jakov p. Josipa 1, Kokeza Ante Matin 1. Makarska, uprava kontrolnog kotara financijske straže za Crveni Krst i za siročad palih ratnika kr. 110, polovica za Crveni Krst kr. 55 dopriniješe: Boban Miho, nadpovjerenik 5, po kr. 2 nadstrazari: Stančin Petar i Jurela Tomo, stražari: Filipović Lovro, Morić Jakov, Večernik Vjekoslav i Kanžija Savin; po kr. 1:50: naslovni preglednici: Gabričević Nikola i Bizić Mate; nadstrazari: Batura Detar, Brkanović Antun, Boljat Luka, Svalina Juraj, David Dujam, Bahić Mate, Bajlo Josip i Leontić Ernest nasl. nadstr. Stazić Juraj, stražari: Kljaković Simun, Skarica Marin, Marušić silvestar, Križanac Franjo, Velić Duje, Jurić Simun, Baučić Nikola, Ricov Antun, Ribičić Božo, Rakić Andrija i Žizan Ivan; po kr. 1 naslovni nadpreglednik Biluš Antun, nadstrazar Balarin Ivan, naslovni preglednik Grgić Ivan i stražari: Romac Ivan i Anarić Antun. Komiža, općinski upravitelj, sakupljeno kr. 261. Bol, prva dalm. vinarska zadruha, prinos

iz pretička poslovanja, ustanovljenog pri bilansi zaključenoj 31 augusta 1917, kr. 1000. Vrboška, opć. upraviteljstvo, sakupljeno od primaoca vojnih pripomoći kr. 1230:29. Budva, uprava kontrolnog kotara financijske straže za Crveni Krst i za siročad i udovice palih ratnika kr. 10, polovica za Crveni Krst kr. 5.

„BLANKA“

Držim na skladištu još malo sanduka njemačkog surogata sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun. Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 dkg. - dok zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovdje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosna svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

Jadranska banka

podružnica Split

počam od

1. siječnja 1917

plaća na uložnim knjižicama

3³/₄ kamata.

Ratni invalid traži se za privremeno uzničkog nadziratelja kod č. k. zemaljskog suda u Zadru. Uvjeti: da je po zanatu knjigoveža, plata 2.80 Kr. na dan i 25 Kr. na mjesec ratnog doplatka i odijelo po propisu. — Obratiti se na pokrajinsko povjerenstvo za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za orkestar gradskog kazališta u Varaždinu, i to: I. violinistu, I. violistu, I. čelistu, I. flautistu, I. oboistu, I. fagotistu i I. i II. cornetistu. — Uz ovu službu mogli bi biti namješteni kao pisari, poslužnici ili što slična. Prijave: Pokr. dalm. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Fratelli Mandel & Nipote
BANCA CAMBIO-VALUTE — ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: Lettere di pegno 4 1/2 del Credito fondiario dalmato Obbligazioni provinciali dalmate 4%. Lettere di pegno 4 1/2 o 4% della Banca Commerciale di Budapest. — Lettere di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4%. — Prestito ferroviario Bulgaro al 6 e 5%. — Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4 1/2%.
ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse.
CEDE Cartelle pi lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor 400.000, in rate mensili di Cor. 20. Credito fondiario Austriaco 3%. Vinc. princ. Cor. 100.000, in rate mensili di Cor. 10. Credito Mobiliare Aust. 1858, Vincita princ. Cor. 300.000, in rate mensili di Cor. 20. Banca Ipotecaria Ungherese 4%. Vincita princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10. Lotti Turchi 1870 da f.chi 400. Vinc. principale f.chi 600.000, in rate mensili di Cor. 8. Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane ed Ungheresi. Vincita princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6, Singole cartelle Cor. 2 ecc.
ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4%.
RILASCIA Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarica di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e simili richieste dei propri clienti, senza alcuna spesa.
ASSICURA Cartelle di lotteria e Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabilite.
ASSUME Assicurazioni nei rami: Incendi, Vita, Accidenti Furto con iscaso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.

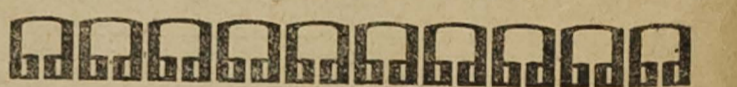

Ratni invalid se traži za općinskog redara u općini u Obrovcu, koji će vršiti i službu ovrhovoditelja. Uvjeti: sposoban za hođanje, poznavanje hrvatskog jezika u govoru i u pismu. Beriva: 960 kr. na godinu, 100 kr. za službeno odijelo i oko 1000 kr. kao ovrhovoditelj općinskih nameta. Prijave do konca srpnja: Dalm. pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid se traži kao nadglednik za imanje kod Knina. Prednost imaju praktični vinogradari i oženjeni. Ima stan u naravi, a platu po pogodbi. Prijave: Dalm. pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid Ratni invalid traže se za trgovačkog pomoćnika i vrtlara u Gružu (kod Dubrovnika). Uvjeti: za trgovačkog pomoćnika: poznavanje hrvatskog i njemačkog jezika, oženjen, dobra ponašanja i osobita povjerenja, a za vrtlara: uz dobro ponašanje da je vješt u svojoj struci. Zahtjevi plate i ponude „Pokrajinsko povjerenstvo za skrb oko ratnih invalida“ u Zadru.

Šode kauštike
u bačvama od okolo 400 kg. prodaje uz najniže dnevne cijene tvrdka
Marcello Pattiera
Zadar
Brzjavni: PATTIERA - Zadar.

Oglas.
Općinska štedionica u Benkovcu ukamaćuje sve štedioničke uložke od 15. prosinca 1916 do dalnjega sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime do sveopćeg znanja stavlja.
ODBOR.

NAKLADA DOPISNICA

Skladište papira i kancelarijskih potrepština
MERCUR & Mikula - Zadar, ulica sv. Vida 11.

Nugja: Umjetničkih dopisnica i ljubavnih od 5 do 15 h. — Školskih potrepština osobito Zadaćnica. — Listova, Kuverata i Računa štampanih za trgovce. — Mapa za pisma 10 kuv. i 10 listova crt. 20—25 h. — Feldpost 1000 komada Kr. 5—6. — Cigaretnog papira: „Riz Abadije“ I. 60/100 Kr. 10.50, II. 100/100 Kr. 8.50. — „Austria“ 100/80 Kr. 4.50. — „Samum“ II. 120/80 Kr. 8.80. — Fotografiskih potrepština. — Trgovačkih knjiga svake vrsti i veličine.

Smalliranih tablica za groblje sa i bez fotografije

za dućane i za urede.

Disači stroj «Meteor» Kr. 480 takogjer hrv. pismom.

Dečata od gume i mjedi.

Električna Baterija Kr. 1.40 komplet Kr. 3.90.

Novosti! Slika N. V. Cara KARLA I. u bojama, veličina 73x50, Kruna 3.50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Spaga od papira od 1/2 do 6 m/m pof kg. Kr. 7, 8, 9, sa gvozdonom žicom 3 m/m kg. K. 7.80.

POTPLATE od gume i od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Agenturni, komisionalni i otpremnički posao. — Zastupstvo osjeguravajućeg društva «HERCEG-BOSNA». — Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Michele Truden, Trst. — Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Miho Sez, Dubrovnik. — Preuzimlje narudžbe svakovrsnih modernih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz tvorničku cijenu. Brza izradba. — Kupuje prazne vreće i plaća najvišom cijenom.

Poveljeni trgovačko-pomorski mešetar.

Agenturni, komisionalni i otpremnički posao. — Zastupstvo osjeguravajućeg društva «HERCEG-BOSNA». — Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Michele Truden, Trst. — Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Miho Sez, Dubrovnik. — Preuzimlje narudžbe svakovrsnih modernih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz tvorničku cijenu. Brza izradba. — Kupuje prazne vreće i plaća najvišom cijenom.

Gijen Kr. 12... Na polugo...
Velik...
so...
BEČ...
vov općin...
manifest...
Dvorane...
Na iskiće...
i Svetog...
Zem...
je skupšt...
rekao:...
Saku...
saru izre...
govu prij...
bljenom...
je pristao...
mir i, ak...
kragod i...
duće traj...
sjeđa. Mir...
čio je u...
stajalište...
kojim se...
gao onim...
vlasti, koj...
rom i sla...
razumu;...
če se bož...
odlučiti...
Zati...
veliki gov...
nim odob...
je rekao:...
«Usv...
se vruća...
pojedine...
svijesni f...
jesnili. D...
njegove d...
najčiće v...
Danas sn...
Papi, sa...
nastojanje...
svome n...
zahvalnos...
da zajed...
lome svij...
pokažemo...
rom. Rat...
nih vlasti...
tog našeg...
čaka. U o...
njemo, da...
izlijevom...
je rat, ali...
nošću i n...
mni izdžr...
sretnog kr...
dati neće...
Karpatima...
Gorlica p...
u Srbiji...
taka na S...
ne drže:...
ovom jun...
narod pa...
odupire s...
sudi o pr...
reno i po...
svaku cij...
u plemen...
najveće d...
ime čovje...
ture; traži...
se istroši...
cijski prop...
Wilso...
kratizovati...
Amerike...
prilično d...
državi nje...
veno, kao...
znamo, da...
daje naroc...
čitav život...
mo na Ru...
na mjesto...
stvo, što...
rodu ostal...
sa takvom...
Demagog...
hulja, koji...
tađ je kap...
obuhvaća...
Sjeti...
Engleza...
osobito iz